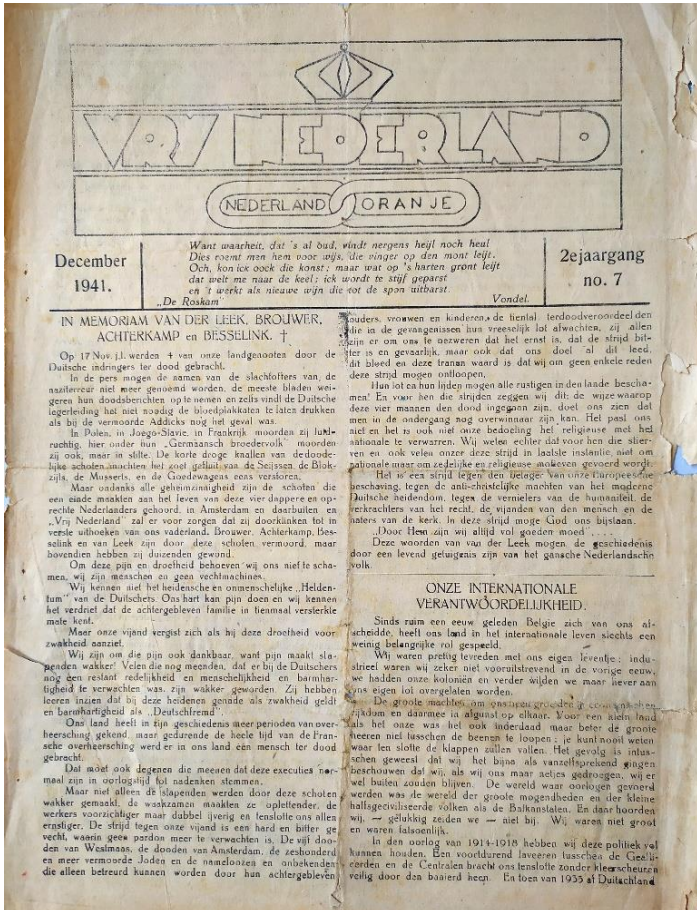

Koudumer verhalen uit de Tweede Wereldoorlog

1^e gedrukte exemplaar *Vrij Nederland* bij Johannes Hoekstra, december 1941

De eerste gedrukte exemplaren van het illegale blad *Vrij Nederland* werden eind december 1941 gemaakt bij Johannes Hoekstra in Koudum, in het pand in de Hoofdstraat waar nu boekhandel Muizelaar zit. Achter in de tuin stond de drukkerij met een snelpers. Gedurende enkele nachten werden daar zesduizend exemplaren van vier bladzijden gedrukt.

Johannes Hoekstra (1891-1954) was een gereformeerd, principieel man. Hij moest in de oorlog dan ook niets hebben van de Duitsers. Hij zorgde er onder meer voor dat Joodse kinderen uit grote steden in het westen van het land ondergebracht in de omgeving van Koudum en had voortdurend onderduikers in huis. Ook was hij betrokken bij het in veiligheid stellen van een Amerikaanse piloot die op paaszondag 1944 was neergekomen in de Haanmeer bij Koudum. Zijn vrouw en kinderen waren regelmatig betrokken bij illegale activiteiten.

Tot eind 1941 was *Vrij Nederland* een gestencild blaadje. De eerste gedrukte *Vrij Nederland* verscheen tijdens de kerstdagen van 1941, gedrukt op de snelpers van Johannes Hoekstra in Koudum. Via Tom Rot (1909-1982) van de Amsterdamse illegale krant *De Vonk* en Roel Walda, van het Badhotel Hindeloopen, kwam men in Koudum bij Hoekstra terecht.

Hoekstra werkte voornamelijk in de nacht aan de krant en zoon Fokke hielp hem daarbij. Enkele nachten werd er doorgewerkt tot zo'n drie à vier uur in de ochtend. Het drukken zelf kostte maar liefst 12 uur. Een dochter van Hoekstra was verpleegster in Amsterdam en woonde in Bussum. Ze was met de Kerst in Koudum. Begin januari ging ze weer terug en haar jongere zus Feikje vergezeld haar. Beiden hadden twee grote koffers mee, vol met exemplaren van die eerste gedrukte *Vrij Nederland*. De reis ging met de boot van Staveren naar Enkhuizen en van daaruit verder met de trein naar Amsterdam.

Het gezin Hoekstra. Achter v.l.n.r.: Gerry, Johannes Hoekstra en Feikje. Voor v.l.n.r.: Fokke, Henny, Pierkje Hoekstra-Klijnsma en Anny.

Aan het eind van de maand januari 1942 werd het tweede gedrukte nummer van *Vrij Nederland* in Koudum gemaakt. Op 18 maart 1942 kwamen er invallen bij drukker Hoekstra en bij Walda in Hindeloopen, maar er werd niets belastend gevonden. Daarna is *Vrij Nederland* elders gedrukt.